

Széksót vegyenek!...

Látogatás Kiskundorozsmán, a sziksó hazájában, ahol ma már csak néhány család foglalkozik sziksóárusítással

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi utcák jellegzetes alakja a kiskundorozsmai sziksóárus. A Szegeddel tőzsomszédos Kiskundorozsmán télen és nyáron a hajnali órákban a hátukon sziksóval teli kis foltozott zsákkal fürge embercsoportok indulnak el Szeged felé, hogy egész délelőtti utcajárással néhány fillérért „piacra dobják” a háztartásokban nélkülözhetetlen sziksót. Azt mondják, a 20.000 lakosú nagyközség tíz százalékának ősi foglalkozása a sziksóárusítás. A marólúg miatt vesztett jelentőségéből a kiskundorozsmai „termény”, de valamikor a végtelen szikes földek ezreknek nyújtottak biztos megélhetést. Ma már kivészében van ez az ősi foglalkozás, csupán néhány család úzi még a sziksóseprést s ugyancsak ez a néhány család lepi el napnap után a szegedi utcákat és árúsítja olcsó portékáját.

Drusma—Dorozsma

Valamikor az Árpádok Korában kis halászfalva volt a mai 20.000 lakosú nagyközség. Néhány család élt csak itt Csongrád megye legdélibb részében. 1075-ben találkozunk először Dorozsma legrégebbi nevével I. Géza király egyik alapító levelében. Itt fordul elő először a Drusma szó. Sok vita folyt arról, hogy az Árpád-korabeli Drusma, vagy Durusma halásznemzetség bölcsője a mai Kiskundorozsma helyén ringott, és valószínű, hogy Drusma, vagy Durusma nemzetségtől vette nevét a mai nagyközség. Az ősi település után azután Drusma gyors fejlődésnek indult. A tatárjárás azonban a többi ősmagyar faluval együtt elpusztította Drusmát is. IV. Béla király a leterült régi település helyére kúnokat telepített. A keresztény hitre tért kúnok lassankint felhagytak a sátorozással és végkép letelepedtek Dorozsma mai helyén. A történelem folyamán mind a település lakossága, mind a községnek birtoka, folytonosan változott, amíg 1719-ben nagy háborúság kezdődik a nagyközség és Szeged között.

Harc Szeged és Dorozsma között

Ebben az időben történt, hogy a szegedieknek III. Károly király megengedte, hogy barmait a dorozsmai földeken legeltethessék. A dorozsmaiak és a szegediek között ekkor a földek miatt vita támadt. A vita azután mindjobban elfajult, amíg kölcsönös gyűlölethez és ellenségeskedéshez vezetett. Amikor a dorozsmaiak a nyári hónapokban a termést betakarították, megjelentek a szegediek és a termést Szegedre hozták. Egy alkalommal 500 főnyi fegyveres szegedi polgár jelent meg a dorozsmai földeken. Felszólították a gazdákat, hogy minden termésüket adják át. A dorozsmaiak erre nem voltak hajlandók, amire a fegyveresek erőszakkal törtek be a csűrökbe és minden kézzel foghatót elvitték. Azonban a dorozsmaiak sem maradtak adósak a szegedi rablóknak. A környékbeli lakossággal összefogtak és fegyveresen Szeged ellen vonultak. Fosztogatásukat csak a szegedi várparancsnok tudta megakadályozni. Így folyt azután az ellenségeskedés a város Szeged és a község Dorozsma között. Szeged ekkor, szerinte jogos

igényeinek a kielégítésére, az országgyűléshez fordult és kérte az országgyűlést, hogy biztosítsa legeltetési jogát a dorozsmai földeken. Szeged azonban hiába küzdött, kért és követelt, végleg megfosztották a dorozsmai legelők használatától.

Kőbárány mint bizonyíték

1724-ben azután Szeged, hogy jogos követeléseit kielégítse, keresetet nyújtott be a dorozsmai földek miatt a királyi táblához. Az ügyben sok dorozsmai és szegedi polgárt kihallgattak, míg végül is a pert Szeged elvesztette és 1737-ben Dorozsma végleg elszakadt Szegedtől. Ebben a nagy perben mind a két pereskedő félnek igen jó bizonyítékul szolgált egy kőbárány. Dorozsma ugyanis azt állította, hogy mint külön községnek temploma volt már a legrégebbi időkben is és ezt a templomot egy kőbárány díszítette. A kőbárányt a török dúlás idején erőszakkal vitték el a szegedi várba. A szegediek viszont ezt tagadták. A nagy perben kihallgatott tanúk közül Karácson Péter azt vallotta, hogy a dorozsmai templomban volt egy kőbárány, amelyről egy jövendőmondó azt mondta, hogy ez a kőbárány belekerül Szeged város címerébe. Ez a jövendölés be is vált, mert Szeged városa 1719 óta használja címerében a kőbárányt. De ugyanez a bárány szerepel Dorozsma címerében is. A harc, amint említettük, Dorozsma javára dőlt el, de a sokat emlegetett kőbárány belekerült Szeged város címerébe, éppen úgy, mint Dorozsma címerébe. Szeged címerében a sas fölött Dorozsma címerében az oroszán fölött áll szelíden és megbékélten a bárány, mint szimbóluma a megbékélésnek.

A sziksó mint főjvedelem

Ragyogó napsütéses kora délelőtti órában robog velünk az autóbussz Dorozsma felé. Derékig meztelen, barnára sült férfiak dolgoznak a földeken és csak itt-ott tűnik fel néha egy-egy tanya, egy-egy vándor, vagy legelésző állat. Kiskundorozsmán éppen piac van. Tarka néptömeg nyüzsg a Fő-téren ezen a kánikulai délelőtti, emberek szaladnak, vásárolnak, alkuszának és panaszkodnak.

— Három nap óta nincs egy csepp petróleum se otthon. Nagy a drágaság, pénz meg egyse, — mondja egy idős néni a sarkon az autóbussz-megálló mellett egy másik hasonlóan hajlottkorú nénikének.

A községi előljáróság épületében éppen úgy járnak-futkosnak az emberek, mint Szegeden a torony alatt. A főjegyző szobája előtt néhány bekötött fejű asszony áll. Beszélgetnek. Segélyre várnak.

A főjegyzői hivatalban Vadas János dr. főjegyző fogad bennünket. Amikor megtudja, hogy a kiskundorozsmai sziksóról akarunk riportot írni, egy percre magunkra hagy, majd a községi bíróval tér vissza.

— A bíró úr régi dorozsmai, erről a kérdésről jobban tud nyilatkozni — mondja.

Megkezdődik a beszélgetés és a bíró elmondja, miért egyik főfoglalkozása a dorozsmaiaknak a sziksó-árusítás.

— A község 32.000 holdnyi területéből 3000 hold teljesen terméketlen szikes föld — mondja. — A szikes föld először nagy hátrányt jelentett a községnek, később azonban rájöttek, hogy egyszerűen ki lehet használni a földnek ezt a tulajdonságát. Fél századdal ezelőtt, amikor még nem volt marólúg, egy élelmes dorozsmai család fölfedezte, hogy a sziksót szappanfőzéshez egyszerűen föl lehet használni. A hajnali órákban, amikor a harmat

után a szik kivirágzik és kikristályosodik, kiementek a szikesföldre és ezt a kikristályosodott növényt homokkal keverve összeseperték. Mivel a sziknek maróhatása volt, megpróbálták szappanfőzéshez fölhasználni. Sikertelenül. Ezután számtalan család hagyta ott régi foglalkozását és a könnyű szikseprést választotta megélhetési forrásul. Nemsokára a községnek egyharmada sziksepréssel foglalkozott. Az összegyűjtött szikes homokot azután kocsira tették és távolabbi vidékekre is elszállították.

— Később a község is rájött, hogy ilyen módon hasznosítja terméketlen földjeit és haszonbérbe kiadta a szikföldeket. Egy ilyen szikes földdarabnak ekkor *valóságos árfolyama volt*. Élt itt egy jómódú gazda, akinek a földje sehogysem termett. A földet eladta, szikest vásárolt helyette. Azután kocsikat vett és az összegyűjtött sziktartalmú homokot Bácskába és Bánátba szállította. *Meggazdagodott*.

A sziksóárusokra terelődik ezután a szó.

— Ma már csak néhány család foglalkozik a sziksó árusításával, — mondja a bíró uram. — Szegényebb népek, akik az ősi módszer szerint összegyűjtik a szikes homokot és Szegedre hordják. A vevő nem jár rosszul a sziksóval, noha 90 százaléka homok, és csak 10 százaléka szik, mert ez a 10 százalék szik is elegendő az evőeszközök fényesítéséhez és tisztításához.

Elmondja még a falu bírása, hogy a Kiskundorozsmai sziksó még ma sem ment ki a divatból, mert éppen az *elmúlt napokban épp deklődött a szikes földek után egy nagy vegyészeti gyár*.

— A kiskundorozsmai fürdő pedig, amely sziktartalmánál fogva gyógyhatású, ma is éppen olyan keresett kiránduló- és szórakozóhely, mint az elmúlt évtizedekben volt. A község egyébként a fürdőt üdülőtelepnek följajánlotta az OTI-nak, az OTI azonban azzal az érvel, hogy jelenleg nincs rá fedezet, a község ajánlatát elutasította.

Árvízkarok Kiskundorozsmán

Vados főjegyző vette át ezután a szót. Elmondta hogy a tavaszi áradások következtében körülbelül 2000 holdnyi terület került víz alá Dorozsmán. A földek is rosszul fizettek. Az átlagos termés 2—3 mázsa között mozog. Az árvízkarok különösen a Gyapjas-dűlőben éreztették hatásukat.

Elbúcsúzunk a bírótól és főjegyzőtől. A Fő-tér ekkorra kiürült, csupán néhány árus kínálta még portékáját. Közöttük egy 10—13 éves kisleány sziksót árul. Néhány liter lehetett már mindössze vékony szővésű zskjában. Amikor feléje közeledtek, hosszú elnyújtott cerna-hangján felhangzott a szegedi utcákon is jól ismert mondat:

— Széksót vegyenek!...

Kardos Imre.

Szobafestést, mázolást és butorítványgyártást elsőrendű kivitelben jutányosan készít Szécsi és Csikos Róka-u. 1.

Hulladék papiroskereskedő

bizományosokat keres

a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző Kft.

Budapest, V. Zoltán u. 16. III. e. 2.

Értesítés. Deák József és acéláruüzeme Mars-tér 11. számú telepén városi üzletének megnyitásáig már is megkezdte kicsinybeni kesarú árusítását.

Minden igénynek megfelelő zsebkések, háztartási kesarú gyártmányok, bárdok és busipari kések készletéről beszerezhetők, szolid árak mellett igen tisztelt vevőközönség részére.

BUTOR legolcsóbban Lakberendező Szövetkezetnél
IPARCSARNOK.
Horváth Mihály-u. 5.